

Erkenning en inleving

Op 8 november verscheen de tweede tussenrapportage van de Onderzoekscommissie naar seksueel misbruik van minderjarigen in de R.-K. Kerk tussen 1945 en 2010. De commissie raadt aan tot erkenning en inleving in de slachtoffers. Tevens beveelt de commissie de Kerk aan een bisschop aan te wijzen die door lotgenotengroepen en individuen kan worden aangesproken.

In haar tweede tussentijdse advies 'Hulp aan en recht voor slachtoffers' evalueert de Commissie Deetman het gevolg dat de RKK gaf aan het eerste tussentijdse advies van de Commissie van eind 2010 voor hulp aan slachtoffers en afdoening van hun klachten. De commissie herkent haar advies in hoofdzaak in de gevolgde aanpak en acht het 'van groot belang dat de ingeslagen weg daadkrachtig wordt voorgezet door de bisschoppen en hogere oversten'. Ze onderkent dat financiële compensatie alleen ontoereikend is. Hulpverlening alleen volstaat evenmin.

In haar evaluatie wijst de commissie op het belang van een passende reactie op haar eindrapport. Ze raadt de Kerk aan deze reactie te gebruiken 'om erkenning van en inleving met de slachtoffers en hun naasten tot uitdrukking te brengen op een wijze die voldoening geeft aan iedereen die door het misbruik van minderjarigen geraakt is'.

Hulp aan slachtoffers

De commissie adviseert een herkenbaar, zichtbaar en toegankelijk meldpunt in te richten dat fungeert als loket ('nuldelijnszorg') voor slachtoffers van seksueel misbruik en waar doorverwijzing plaatsvindt naar passende hulpverlening of naar contact met lotgenoten. Het meldpunt dient aan te sluiten bij de bestaande landelijke infrastructuur van de geestelijke gezondheidszorg in Nederland. De commissie adviseert dit meldpunt onder te brengen bij drie organisaties: Slachtofferhulp Nederland, Meldpunt Seksueel Misbruik RK Kerk en de koepel van lotgenotengroepen (KLOKK).

Deze inrichting helpt volgens de commissie niet alleen personen die als minderjarigen in de RKK te maken kregen met seksueel misbruik. Ook voor slachtoffers van misbruik in jeugdinstanties en pleegzorg, waarnaar de commissie Samson onderzoek doet, dient dit meldpunt. De commissie meent dat financiële ondersteuning van dit

meldpunt door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geboden is. Deze ondersteuning moet het voortbestaan van het meldpunt veiligstellen en een goede inbedding hiervan in de bestaande infrastructuur van de geestelijke gezondheidszorg mogelijk maken. De beoogde loketfunctie van dit meldpunt sluit volgens de commissie aan bij de ambitie van het ministerie om de hulpverlening en zorg aan slachtoffers van seksueel geweld te verbeteren.

De onderzoekscommissie beveelt aan in nauw overleg met de KNR één van de bisschoppen aan te wijzen als portefeuillehouder die door lotgenotengroepen en individuen kan worden aangesproken. Over enige tijd zullen verschillende religieuze instituten niet meer in staat zijn in dit opzicht de rol te vervullen die nu en in de nabije toekomst van hen wordt verwacht.

Recht voor slachtoffers

De commissie doet in haar evaluatie ook aanbevelingen die zich richten op recht voor slachtoffers, onder andere door verduidelijking van posities en procedures. Zo pleit de commissie ervoor dat klachten over één en dezelfde pleger en/of met betrekking tot één en dezelfde inrichting bij dezelfde juridische adviseur terecht komen. Ook dringt ze aan op duidelijke 'bewegwijzering' voor melders van misbruik opdat hun melding zonder omweg op de bestemde plek terecht komt. Verder stelt ze voor een meldingsplicht in te voeren en voor bestuurlijk verantwoordelijken een aangifteplicht van seksueel misbruik.

De commissie adviseert om voor bepaalde uitspraken de mogelijkheid van een nieuwe procedure bij de commissie van bezwaar te bieden, ook al zijn de bezwaartermijnen verstreken. Het gaat hier om uitspraken die indertijd niet zijn opgevolgd door de desbetreffende bisschop of hogere overste en/of waarvan is gebleken dat niet alle nu beschikbare informatie bij de vaststelling van de uitspraak

zijn betrokken. De commissie stelt voor dat de informatie in haar eigen archief als (steun)bewijs kan dienen met strikte inachtneming van de waarborging van vertrouwelijkheid van de aan haar toevertrouwde informatie.

Ze raadt ook aan dat bisschoppen en hogere oversten mediation als één van de mogelijkheden gebruiken om de klachten over seksueel misbruik van minderjarigen op een voor alle betrokkenen bevredigende wijze te behandelen. Als de keuze op mediation valt stelt de commissie voor de kosten van deze procedure voor rekening te laten komen van de desbetreffende orde, congregatie of bisdom.

Betekenis functioneren van nieuwe organisatie

In haar evaluatie waardeert de commissie de oprichting door de Bisschoppenconferentie en KNR van een stichting onder Nederlands recht voor de klachtafhandeling en opvang van slachtoffers van seksueel misbruik in de RKK. Ook stelt de commissie bij deze stichting waarborgen vast voor transparantie.

Om het toezicht op de stichting inhoud en vorm te geven raadt de commissie aan om het bestuur van de stichting te laten bijstaan door een commissie van toezicht waarvan in ieder geval een vertegenwoordiger van KLOKK deel uitmaakt. De commissie beschouwt dit ook als een verdere versterking van de onafhankelijkheid van de nieuwe organisatie.

De opdrachtgevers van het onderzoek zullen de leden van de onderzoekscommissie, die na presentatie van het eindrapport ophoudt te bestaan, een half jaar en vijf jaar na publicatie van het rapport berichten over hun omgang met de aanbevelingen hierin. De gewezen commissieleden zullen hier dan publiekelijk op reageren. In hun reactie betrekken zij dan niet alleen de mate van onafhankelijkheid en het zelfstandig functioneren van de nieuwe organisatie. De commissie hecht vooral ook 'grote betekenis aan het functioneren van de nieuwe organisatie bij het erkennen, het verwerken en het hopelijk goed afsluiten van wat voor zo velen een ingrijpende ervaring was die vaak zo lang belastend is geweest'.

De Commissie Deetman hoopt haar eindrapport, "onder nadrukkelijk voorbehoud van een tijdige afronding van

haar onderzoek", medio december te presenteren in perscentrum Nieuwspoor te Den Haag.

Reactie van de bisschoppen

Op de dag van de publicatie van de tussenrapportage vaardigden de Nederlandse Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) een perscommuniqué uit. Daarin schreven ze kennis te hebben genomen van de rapportage en gaven ze een overzicht van het werk dat – vooral door de Coördinatiecommissie onder voorzitterschap van de heer Ronald Bandell – sinds de eerste tussenrapportage van 9 december 2010 is verricht: "Het voormalige Hulp & Recht, een kerkelijke instelling, werd opgeheven. Een nieuwe stichting naar Nederlands recht werd opgericht. Deze Stichting Beheer & Toezicht staat onder voorzitterschap van mevrouw drs. Karla Peijs. Het Meldpunt werd gereorganiseerd, de administratieve achterstanden weggewerkt en gekwalificeerde krachten aangetrokken. Er is een nieuwe Klachtencommissie en een nieuwe klachtenprocedure. Voor de organisatie van de hulp aan slachtoffers kwam er een Platform Hulpverlening. Recent kon ook de Compensatieregeling worden gepresenteerd."

Verder schreven de bisschoppen en religieuze oversten: "Zoals de Commissie Deetman vaststelt is er nog een aantal zaken dat verdere uitwerking behoeft. Met name de nadruk op de hulp aan de slachtoffers en het betrekken van hen bij de verdere ontwikkelingen rondom de hulpverlening verdient nadere aandacht." Om die reden verzoeken het bestuur van de Konferentie Nederlandse Religieuzen en de Bisschoppenconferentie de Coördinatiecommissie en het bestuur Beheer & Toezicht om de gepresenteerde aanbevelingen "ter hand te nemen en waar mogelijk uit te voeren". •

De integrale tekst van de tussenrapportage van de Commissie Deetman is te vinden op www.onderzoekrkk.nl.